

Příloha k protokolu o SZZ č.:

Diplomant: DAGMAR URBANOVÁ

Vysoká škola: PF JU

Aprobace: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Katedra: pedagogiky a psychologie

Recenzent-vedoucí*diplomové práce:
Mgr. Jana Kouřilová, Ph.D.

Datum odevzdání posudku: 17. 7. 2014

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Ztvárnění tématu rodiny žáky 1. stupně ZŠ

Diplomová práce je zaměřena na sledování kreseb rodiny u dětí z rodin úplných a neúplných.

Teoretickou část DP považuji za poměrně povrchně a bez hlubšího vhledu do problematiky zpracovanou, logicky nepropojenou, navíc zde postrádám zpracování některých relevantních témat a naopak tendenci zabývat se tématy okrajovými vzhledem k zaměření DP. V kap. 1 se autorka zabývá vývojem dítěte od prenatálního období do adolescence. Toto velké věkové rozpětí popisovaného období nijak nevysvětluje, vzhledem k tématu práce by jistě stačilo pojednat pouze o období mladšího školního věku. V uvedené kapitole navíc autorka téměř výhradně čerpá pouze z jednoho zdroje (Vágnerová, 2005). Kapitola 2 je opět široce pojata – autorka zde popisuje vývoj výtvarného zobrazování od jeho prvopočátků – tedy vzhledem k tématu opět poměrně zbytečný rozsah. Kapitola 3 teoretické části se vztahuje k rodině, kde autorka opět jen velmi povrchně a v podstatě bez souvislostí zmiňuje některá témata. Vzhledem k zaměření práce by bylo jistě užitečné, kdyby se autorka hlouběji zabývala tím, jak se vyvíjí vztah dětí k jednotlivým členům rodiny (zejména k rodičům), jak se vztah k rodičům může proměňovat po rozpadu rodiny (např. syndrom zavrženého rodiče apod.). V práci také postrádám aspoň zmínku o tom, jak se vyvíjí pojetí kresby rodiny, resp. jak kresbu rodiny zpracovávají děti v období mladšího školního věku.

V praktické části si autorka kladla za cíl porovnat kresby rodiny u dětí z úplných a neúplných rodin. Zde za základní chybu považuji dvě okolnosti. Jednak jde o výběr výzkumného vzorku: autorka uvádí, že úplnost a neúplnost rodiny posuzovala podle sdělení p. učitelky, příp. na základě vlastní znalosti rodiny – není však jasné, co je úplností a neúplností míněno. Např. pokud je v rodině přítomen nový partner, jde o rodinu úplnou či neúplnou? Řada dětí, které autorka označuje, že jsou z rodin neúplných, mohou být z rodin doplněných. Autorka si také neklade otázku, jak dlouho je rodina neúplná a co je příčinou této neúplnosti (úmrtí rodiče, rozvod apod.).

Jako druhou chybu vnímám fakt, že se autorka v popisu kreseb zabývá některými (pravděpodobně méně podstatnými) detaily, ale uniká jí celek. Autorka se tedy pokouší hodnotit, zda je zobrazen krk, dlouhé nohy či linie nebe, zda dítě sklápí do půdorysu nebo používá R-princip apod. Odkazují však tyto detaily na nějaké pojetí rodiny? Mohou naznačit něco o tom, jak se dítě v rodině cítí? Vzhledem k tematice rodiny by se spíše nabízelo sledovat

např. to, jaká je prostorová blízkost či vzdálenost jednotlivých členů rodiny, zda mezi nimi existuje nějaký kontakt (dotykový či vizuální), jaké je celkové vyznění obrázku (prázdnost, chudost či naopak „plnost“, propracovanost), jaká je vzájemná velikost postav, jaké jsou zvláštnosti zobrazení některých členů rodiny apod. Autorka však spíše sleduje znaky, které se vztahují k vývojovým aspektům dětské kresby, nikoliv ke zobrazení rodiny.

Problémem také je, že řadu detailů obrázků autorka nevztahuje k věku dětí, např. děti z 1. a 2. třídy nezobrazují profil prostě proto, že ho zatím příliš neumějí.

V diskusi se autorka příliš nepokouší dát některá svá zjištění do širších souvislostí. Např. to, že dítě z neúplné rodiny v 1. třídě zobrazuje oba rodiče může být dáno nejen tím, že si přeje mít rodinu úplnou, ale třeba i tím, že má s oběma rodiči (byť se rodina rozpadla) dobrý vztah (oba jeho rodiče přece stále tvoří jeho rodinu, i když nežijí pohromadě).

Nelze nezmínit, že autorka jakoby a priori předpokládá, že neúplná rodina je nežádoucí a vždy znamená, že dítě je poškozeno a že emočně strádá. Autorka ale opomíjí, že je řada neúplných rodin, kde se daří emoční strádání dětí po rozchodu rodičů výrazně eliminovat a kde mají děti s oběma rodiči kvalitní vztah. A ještě další okolnost autorka zcela přehlídí, resp. v práci vůbec nezmiňuje: řada úplných rodin může být nefunkčních!

Po formální stránce považuji práci za pečlivě zpracovanou, byť se autorka nevyhnula některým překlepům či drobným formálním chybám. V seznamu literatury je uvedeno 20 zdrojů, což v případě DP považuji za poměrně málo.

Celkově z práce vnímám autorčinu důkladnost a snahu, zároveň ale značnou inklinaci k černobílému vidění světa, povrchnímu hodnocení a velkému zjednodušování (což je u učitelů vždy rizikové). Velmi oceňuji velké množství artefaktů, které autorka v rámci své práce posuzovala.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **VELMI DOBRĚ**

podpis vedoucího – recenzenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 17. 7. 2014